

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Antoni Stanisław Marian
Nazwisko: Sanojca
Miejsce urodzenia: Rzeszów
Data urodzenia: 04-06-1899
Imię ojca: Józef
Imię matki: Maria
Znany/a też jako: Marian Włodek
urodzony/a 04- 06-1899 Rzeszów
Imiona rodziców: Józef Maria

Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Akta kontrolno-śledcze w związku z przynależnością do AK, przeciwko Janowi Rzepeckiemu, Antoniemu Sanojcy i innym. Antoni Sanojca, wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 03.02.1947, został uznany winnym tego, że „ od lutego 1945 do 5 listopada 1945 brał udział w związku mającym na celu obalenie demokratycznego ustroju Państwa Polskiego występującego pod nazwą >Delegatura Sił Zbrojnych na Kraj<, a następnie >Wolność i Niezawisłość<, pełniąc w nim pod pseudonimami >Kortum< i >Cis< funkcję komendanta obszaru południowego i wydając w związku z tym odpowiednie instrukcje i dyrektywy oraz organizując odprawy komendantów okręgów tegoż obszaru oraz, że „w wyżej podanym czasie, a więc w okresie wojny, będąc jako oficer w stopniu majora sprzed września 1939 zobowiązany do służby wojskowej, obowiązku tego nie wykonał i do WP się nie zgłosił”, czym popełnił przestępstwa z art. 1 Dekretu o Ochronie Państwa z 30.10.1944 oraz z art. 117 § 1 i 2 KKWP. Za powyższe został skazany na łączną karę 6 lat więzienia.	IPN BU 0259/106 t. 1 (1525/III/1).	
Akta sprawy: Rzepecki Jan i inni skazani za przynależność do AK, organizowanie na terenie Polski Delegatury Sił Zbrojnych Na Kraj, WiN i innych przestępstw. Antoni Sanojca, wyrokiem WSR w Warszawie z 03.02.1947, został uznany przestępstwa z art. 1 Dekretu o Ochronie Państwa z 30.10.1944 oraz z art. 117 § 1 i 2 KKWP. Za powyższe został skazany na łączną karę 6 lat więzienia. Dnia 06.02.1947 Prezydent RP, korzystając z prawa łaski, darował całkowicie orzeczoną przez sąd karę. Dnia 12.07.1962 Sąd Najwyższy w Izbie Wojskowej zarządził zatarcie skazania.	IPN BU 944/112 (Sr. 947/46).	

Akta śledztwa w sprawie przynależności do
Zrzeszenia "Wolność i Niezawisłość", prowadzonego
przeciwko Ludwikowi Muzyczko-Sułkowskiemu,
Antoniemu Sanojcy i innym, tj. oskarżonym i
skazanym za popełnienie przestępstwa z art. 1
Dekretu o ochronie Państwa i art. 117 § 1 i 2 KKWP.
Antoni Sanojca, wyrokiem Wojskowego Sądu
Rejonowego w Warszawie z 03.02.1947, został
skazany na łączną karę 6 lat więzienia. Prezydent
PR, decyzją z 05.02.1947, skorzystał z prawa łaski w
stosunku do skazanych i darował Antoniemu Sanojcy
całkowicie orzeczoną przez sąd karę.

IPN BU 0330/221 t. 1 (4820/III/1).

Sprawa operacyjna/ Kwestionariusz Ewidencyjny
kryptonim "Kortum" dotyczący Antoniego Mariana Sanojcy prowadzona przez Wydział II Departamentu III MSW. Sprawę założono w lipcu 1970 na fakt, że figurant w okresie okupacji był „szefem Oddz. I KG AK Obszaru Południowego PSZ i WiN oraz zastępcą Kom. Gł. I Komendy WiN”, a także utrzymywania kontaktów z byłymi członkami AK. W aktach znajdują się dokumenty z 1949 roku dotyczące rozpracowania Antoniego Sanojcy przez GZI, np. informacja o założeniu teczki kontrolno-obszerwacyjnej na Antoniego Sanojce przez Informację III Wydziału I Oddziału Głównego Zarządu Informacji WP oraz o zarejestrowaniu go w Operacyjnej Ewidencji GZI WP. Dnia 22.11.1949, z powodu aresztowania Antoniego Sanojcy przez UB,teczka została przesłana do II Wydziału VII Oddziału GZI w celu przechowania w archiwum GZI. Według notatki opracowanej przez oficera informacji (brak daty), Antoni Sanojca pełnił służbę w wojsku od 1915. Brał udział w wojnie 1920 jako dowódca kompanii oraz w 1939. Od października 1939 rozpoczął pracę konspiracyjną w KG AK na Okręg I, pełniąc funkcję Szefa do października 1944. Po upadku Powstania Warszawskiego dostał się do niewoli niemieckiej. Przebywał w Dobiegniewie Oflag II C. Do kraju powrócił w styczniu 1945 i rozpoczął pracę w AK, a następnie WiN. „Po procesie władz naczelnych WiN, jaki miał miejsce w styczniu 1947, płk. Sanojca został przydzielony do Departamentu Kwatermistrzowsko-Budowlanego na stanowisko Szefa Wydziału Projektów i Studiów MON. W okresie pracy, zgodnie z poleceniem szefostwa GZI płk. Sanojca nie był rozpracowywany aktywnie. Ograniczyliśmy się jedynie do dyskretnej obserwacji osoby płk. S. i jego kontaktów”. Jak ustalono w rozpracowaniu Antoni Sanojca posiadał znajomego w Anglii, od którego otrzymywał paczki z odzieżą i lekarstwami, które rozdzielał „między oficerami”. „W kwestiach politycznych (...) udawał zupełnie nieuświadomionego politycznie, (...) odpowiadał zawsze wymijająco”. „Nigdy nie krytykował stosunków w Polsce przedwrześniowej ani też nie chwalił ustroju Polski Demokratycznej. Nie opowiadał o swej pracy konspiracyjnej”. „W zachowaniu jego widać obawę, że jest ciągle śledzony i kontrolowany”. Dnia 25.10.1949 GZI dokonał rewizji osobistej i domowej u Antoniego Sanojcy. Akta sprawy „Kortum” zawierają ponadto niepodpisany i niedatowany wniosek o internowanie Antoniego Sanojcy, z powodu „oddziaływania na młode pokolenie w duchu sanacyjnej ideologii” oraz „skupienie wokół siebie osób negatywnie ustosunkowanych do PRL”. Według pisma z 30.10.1973 Wydziału II Departamentu III MSW do Szefa Oddziału III Zarządu I Szefostwa WSW Antoni Sanojca opracowywał, na zlecenie Wojskowego Instytutu Historycznego, schematy organizacyjne dotyczące AK. „Sanojca wykorzystując taką sytuację wykonuje szereg odpisów z dokumentów archiwalnych i przesyła je za granicę (Londyn)”. W związku z powyższym Wydział II Departamentu III MSW prosił „o spowodowanie by WIH zrezygnował z usług Sanojcy, gdyż opracowania jego mogą być tendencyjne i nie zawsze odpowiadające prawdzie historycznej”. Według meldunku operacyjnego z 29.10.1974 Antoni Sanojca był bardzo aktywny w środowisku AK „szczególnie na forum pisania wspomnień i organizowania prelekcji. (...) Jest często konsultantem pisanych prac magisterskich i doktoranckich na tematy AK-owskie. W sprzyjających okolicznościach skłonny jest do podjęcia wrogiej działalności. Z tego względu konieczne jest objęcie wym. okresową obserwacją w ramach kwestionariusza ewidencyjnego”. Meldunek operacyjny z 16.09.1977, zaleca zakończenie sprawy - „w związku z brakiem aktywności w ostatnich latach, co prawdopodobnie łączy się z wiekiem figuranta, brak jest celowości dalszego prowadzenia sprawy”. Sprawa została skierowana do Archiwum Biura „C” MSW.

IPN BU 0204/855 (49417/II), mikrofilm IPN BU 01208/2475 (7089/2).

Sprawa śledcza dot. Rzepecki Jan (Rychliński Wacław) i innych. Antoni Sanojca został zatrzymany 25.10.1949 za działalność antypaństwową. Osadzony został w więzieniu na Mokotowie (ul. Rakowiecka). „W śledztwie” przebywał do dnia 06.09.1955, w którym to dniu śledztwo przeciwko niemu zostało umorzone. W notatce z 1959 roku, opracowanej przez Wydział I Departament III MSW, jest informacja, że Antoni Sanojca został wcześniej aresztowany (05.11.1945) pod nazwiskiem Marian Wołodek i skazany został na 6 lat więzienia. W lutym 1947 wyszedł na wolność i podjął pracę w MON. Wydział I Departamentu III MSW prowadził na Antoniego Sanojcę sprawę ewidencyjno-operacyjną. W aktach znajduje się także zakończenie sprawy operacyjnej/agenturalnej obserwacji (nr 4172), prowadzonej przez Wydział II Departamentu III. Sprawa, z racji niepodjęcia przez figuranta wrogiej działalności, została przekazana do archiwum Biura „C” MSW. Sprawę zdjęto z ewidencji 23.11.1963 i nadano jej nr archiwalny 2294/b.	IPN BU 01236/471/J (893/3) mikrofilm.
Sprawa kontrolno-śledcza dotycząca Antoniego Sanojcy. Został on zatrzymany 25.10.1949 jako podejrzany o to, że w czasie okupacji hitlerowskiej jako Szef Oddziału I (organizacyjnego) Komendy Głównej AK, działając wspólnie z innymi „prowadził działalność idącą w kierunku rozpracowania i likwidacji działaczy PPR i GL-AL. I był inicjatorem współpracy z Gestapo na tym odcinku”. Akta zawierają protokoły przesłuchań świadków i podejrzanego, „pytajniki” dot. przesłuchań oraz notatkę informacyjną z przebiegu śledztwa w sprawie przeciwko Antoniemu Sanojcy z 15.06.1953 sporządzoną przez oficera śledczego MBP.	IPN BU 0298/424 (250/X/156).
Akta kontrolne dotyczące Antoniego Sanojcy. W teczce znajdują się materiały z lat 1949-1969. Są to materiały fragmentaryczne - zapytania/informacje dotyczące Antoniego Sanojcy (ps. „Lis”, „Kortum”). Figurował on w kartotece MBP jako zatrzymany 04.11.1945 przez Wydział VIII (lub III) Departamentu I MBP do Nr 645/45 za działalność antypaństwową. Wyrokiem z 03.02.1947 WSR w Warszawie skazany został na 6 lat więzienia. Ponownie zatrzymany 25.10.1949 przez Departament Śledczy MBP (do Nr 661/49) za działalność antypaństwową i osadzony w więzieniu na Mokotowie. Znajdował się także „w kompetencji Informacji WP”. Według informacji z WUBP w Krakowie był przez nich aresztowany w 1946 jako „członek WiN siatki Niepokólczyckiego”.	IPN BU 0363/113 (2294/IV).

Sprawa rozpracowania obiektowego kryptonim "Kierownictwo" dot. Komendy Okręgu Warszawskiego AK. Plany i raport o przebiegu sprawy. Sprawa agenturalnego rozpracowania pod kryptonimem „Kierownictwo” została założona 24.09.1948 przez Sekcję II Wydziału III UBP na m.st. Warszawę. Według „planu agenturalnego rozpracowania” opracowanego 03.10.1949 przez UBP m.st. Warszawy Antoni Sanojca, ps. „Kortun-Lis” był oficerem Komendy Głównej AK. „W pierwszych dniach Powstania Warszawskiego zostaje mianowany z ramienia Kom. Gł. AK Szefem Sztabu Grupy Północ. Z niewiadomych przyczyn stanowiska tego nie obejmuje. Po wyzwoleniu w dalszym ciągu kontynuuje swoją działalność organizacyjną w ramach AK. Zostaje aresztowany i wyrokiem sądu skazany na 6 lat więzienia. Na mocy amnestii zostaje zwolniony”. Plan przewidywał rozpracowanie figuranta – jego kontaktów, miejsca pracy, działalności organizacyjnej „po wyzwoleniu”, wytypowanie osób z otoczenia figuranta odpowiednich do werbunku na TW oraz poddanie do rozpracowania przez Biuro „B”.

IPN BU 0423/5728 (Sygnatura wytwórcy: 44).

Sprawa obiektowa kryptonim "Wino" dot. członków Zrzeszenia "Wolność i Niezawisłość" z terenu województwa krakowskiego. Antoni Sanojca przechodzi w sprawie. Wydział III Urzędu Bezpieczeństwa na m.st. Warszawę 26.10.1949 zwróciło się do WUBP w Krakowie o informację czy w krakowskim UB znajdują się materiały obciążające Antoniego Sanojcę. W odpowiedzi z 10.12.1949 WUBP w Krakowie poinformował, że takich materiałów nie posiada, natomiast Antoni Sanojca był w 1946 roku aresztowany jako „członek WiN siatki Niepokólczyckiego” i o bliższe dane należy się zwrócić do Wydziału II Departamentu III MBP.

IPN Kr 075/27 t. 12 (42/OB).

Charakterystyka Nr 200, nazwa organizacji: Okręg Kraków, NIE-DSZ-WIN; okres działalności: wrzesień 1945 - październik 1947. Materiały opracowane przez Wydział "C" Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej / Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Krakowie na potrzeby Wydziału II Biura "C" MSW w 1985 roku. Zawiera również informacje na temat Obszaru Południowego WiN, na którego czele stał Sanojca Antoni ps. „Cis”, „Kaleń”, „Kortun”, „Żak”. Antoni Sanojca, w charakterystyce widnieje jako jeden z „organizatorów podziemia WiN-owskiego”. Zorganizował Obszar Południowy WIN oraz krakowski DSZ (Delegatura Sił Zbrojnych na Kraj), w oparciu o schemat organizacyjny centrali płk Rzepeckiego. Antoni Sanojca stał na czele obszaru od 03.1945 do 05.11.1945. Dnia 05.11.1945, „podczas narady z Prezesem WiN – Janem Rzepeckim na terenie Łodzi, zostaje aresztowany przez organa Bezpieczeństwa i skazany w procesie Rzepeckiego”. Według kwestionariusza osobowego do 1939 roku Antoni Sanojca był zawodowym oficerem WP w stopniu ppłk. Od 10.10.1939 był jednym z organizatorów konspiracji SZP-ZWZ-AK na terenie Warszawy. Pełnił funkcję Szefa Oddziału Organizacyjnego KG AK. Był jednym z 12-tu oficerów, którzy podjęli decyzję o przeprowadzeniu akcji „Burza” na terenie Warszawy. Po upadku Powstania internowany do obozu Woljenberg (Dobigniew), z którego został zwolniony wraz z innymi oficerami AK w dniu 07.02.1945.

IPN BU 0172/199 t. 1-8 (Charakterystyka Nr 200, p.199), IPN Kr 074/199 t. 1-8 (200/X).

Sprawa obiektowa prowadzona wobec członków Związku Bojowników o Wolność i Demokrację (ZBOWiD) - żołnierzy AK-WiN przez Departament I Wydział III MSW. Akta zawierają notatkę służbową z 26.02.1962 sporządzoną przez Wydział I Departamentu III MSW dotyczącą Antoniego Sanojcy. Według notatki „po wyzwoleniu prowadził antypaństwową działalność w ramach >Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj<, a następnie w organizacji >Wolność i Niezawisłość<. W obu tych organizacjach sprawował funkcję szefa obszaru południowego”. Za powyższą działalność został aresztowany i skazany na 6 lat więzienia, a następnie ułaskawiony przez Prezydenta.	IPN BU 01355/170/J (975/4) mikrofilm.
Wykazy WiN - I, II, III, IV Komendy oraz obszary: centralny, południowy i zachodni - marzec 1969. Antoni Sanojca widnieje na wykazie jako Z-ca Komendanta I KG WiN. Lista osób biorących udział w zebraniu działaczy Ruchu Ludowego. Akta zawierają protokół przesłuchania oskarżonego Antoniego Sanojcy z 07.11.1945.	IPN BU 0397/13 t. 4 (98/30,; IPN BU 01264/39 (80/X).
Centralne Więzienie Nr 1 Warszawa Mokotów. Akta personalne osadzonego Antoniego Sanojcy. Księga główna więźniów śledczych przebywających na Oddziale X i XI na 1945 rok. Antoni Sanojca (Marian Włodek) został przyjęty do więzienia Warszawa-Mokotów (X Pawilon) 14.11.1945. Zwolniony został 06.02.1947.	IPN GK 919/2396 (654/2), IPN GK 921/25 (30/12).
Centralne Więzienie Nr 1 Warszawa-Mokotów. Skorowidz alfabetyczny więźniów na lata 1951-1952. Antoni Sanojca został przyjęty do Centralnego Więzienia Nr 1 Warszawa-Mokotów 15.11.1951. Zwolniony został 08.07.1953.	IPN GK 921/7-8 (648/2/7, 813).
Departament X, Notatki informacyjne z przesłuchań. Antoni Sanojca, jako przesłuchiwany, występuje w notatce informacyjnej Nr 21/170 z 03.02.1950 opracowanej przez ppłk Światłę.	IPN BU 01264/446 (5M).

Akta w sprawie przyznania zasiłku, renty specjalnej oraz udzielenia pomocy w uzyskaniu trzyizbowego mieszkania, w leczeniu wraz z żoną i w uzyskaniu zatrudnienia według kwalifikacji dla siebie i żony dot. Antoniego Sanojcy. W aktach znajduje się pismo Antoniego Sanojcy do Komisji Pomocy Zrehabilitowanym przy Prezydium Rządu PRL z 25.05.1956, w którym opisuje śledztwo oraz pobyt w więzieniu w latach 50-tych. Według pisma został on zatrzymany 25.10.1949 przez oficera Informacji przy Departamencie Budowlanym MON i bez nakazu prokuratorskiego wtrącony do więzienia. Aresztowano go jako byłego żołnierza KG AK ps. „Kortum” i osadzono w więzieniu śledczym przy ul. Rakowieckiej w Warszawie. Był wówczas pułkownikiem służby stałej i pełnił służbę w Biurze Projektów Budowlanych MON. W więzieniu przebywał ok 4 lat. W 1953 roku, po 45 miesiącach „śledztwa”, Generalna Prokuratura „umorzyła śledztwo z braku dostatecznych powodów winy”. „Podczas pobytu w więzieniu nie sprecyzowano ani razu zarzutów przeciwko mnie. Przez pierwsze 8 miesięcy nie byłem przesłuchiwany”. „Śledztwo polegało na metodycznym znęcaniu się, niezliczonych przysiadach do omdlenia, łamaniu palców między ołówkami, biciu, policzkowaniu, pluciu w twarz, wrywaniu włosów itd. Kierowane przez dyrektora dep. śledcz. J. Różańskiego i kierownika XII pawilonu Duszę złośliwe znęcanie się deprawowało młodych wiekiem oficerów śledczych”. „Przez 22 miesiące, od lutego 1951 do 04.12.1952 nie byłem w ogóle wzywany na śledztwo. Natomiast wielokrotnie bez powodu lub z błahej przyczyny trzymano mnie w karcerze w nocnych godzinach w zimie podczas mrozów nago w postawie na >baczność< z wlewaniem wiader wody. (...) Jaskrawym dowodem przestępczej działalności b. MBP jest fakt, że przez blisko 4 lata nie podpisałem ani jednej sankcji prokuratorskiej”. Podczas pobytu w więzieniu Antoniego Sanojcy, jego żona i matka zostały „wyrzucone” ze służbowego mieszkania MON. „Uniemożliwiono mojej żonie, dr geografii, pracę w Instytucie Geograficznym UW. Pod naciskiem ZMP orzekło Kierownictwo, że >dr Sanojcową żona politycznego więźnia zagraża Instytutowi<”. Antoni Sanojca opisuje także kwestie niewypłacenie mu należnego wynagrodzenia, problemy ze znalezieniem pracy po pobycie w więzieniu oraz problemy ze zdrowiem.

IPN BU 660/907 (707/19/12).

Akta w sprawie o unieważnienie wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie. Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie, postanowieniem z 24.06.1993, uznał za nieważny wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 03.02.1947, którym to Antoni Sanojca został skazany na 6 lat więzienia.

IPN BU 630/400 (Cs. Un. 164/92).